

faktuelt

Af Henrik Reintoft
Tlf. 7211 4380,
hre@jv.dk

LANDBRUGSUDVIDELSE I FÅBORG

En meget smal politisk afgørelse har bragt landbrug i Fåborg i fokus.

Miljøbevidst landmand af tiden vil udvikle – ikke afvikle

UDVIKLING: Hvis man ikke tør investere og udvide sit landbrug, så kan man lige så godt lukke, mener den 49-årige Jaap Van Sas. Selv vil han udvide besætningen fra godt 400 til 800 malkekøer.

FÅBORG: 17 malkekøer havde den nu 49-årige Jaap Van Sas' forældre på barndomsgården i Holland. Så med godt 400 drøvtyggede malkekøer på gården på Rolighed er hverdagen og livet noget anderledes for ægteparret Van Sas og deres to børn på 14 og 17 år.

De kom til Danmark i 2002, da det var for trængt i Holland. De købte en gård med 125 malkekøer, der dengang var en stor bedrift. Siden da er bedriften udviklet og udvidet til over 400 malkekøer. Og nu ønsker familien at udvide til det dobbelte.

– Hvis du ikke tør investere, kan du ikke drive landbrug. Så kan du lige så godt lukke, siger Jaap Van Sas.

Og selv om han har investeret for et to-cifret millionbeløb, så ligger han aldrig vågen om natten. Han retter ryggen med tanke på, at gården ligger i den øverste fjerdedel, når der ses på dækningsbidrag.

Ti-krones princip

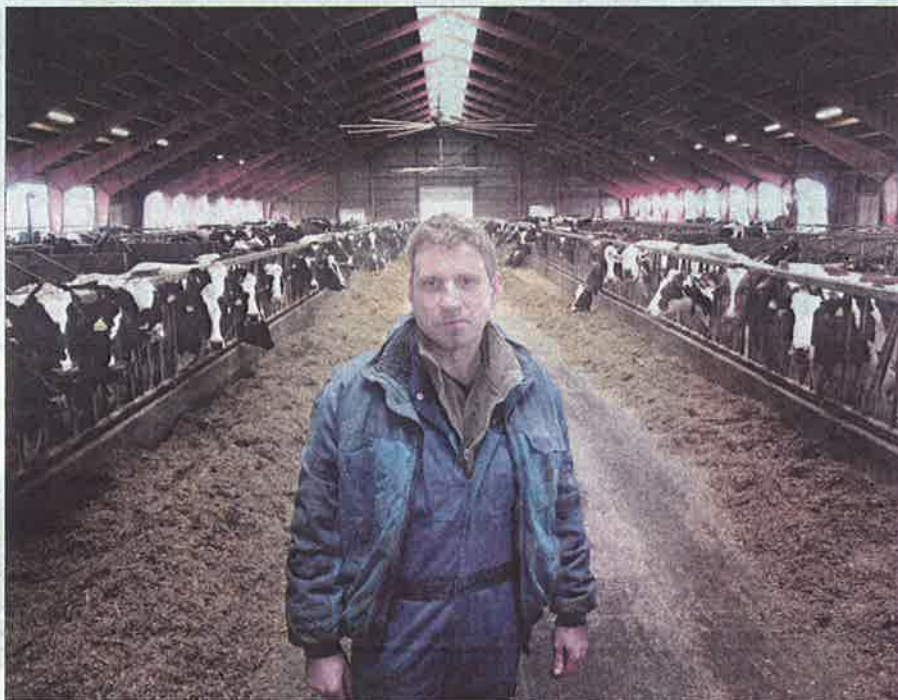
Han og hustruen Ella på 46 år driver gården ud fra et ti-krones princip. Et ufravigeligt princip som i al i enkelthed går ud på, at det højst må koste ti kroner i investeringer at øge produktionen med en kiloliter mælk.

Den ønskede udvidelse vil give en merproduktion på fire millioner kiloliter mælk. Så der må højst investeres for 40 millioner kroner inklusive jord.

– Hvis det er over ti kroner, så siger jeg nej.

Urimelige

Ind i mellem så finder han, at landbruget ikke behandles retfærdigt. Han synes,

Den 49-årige Jaap Van Sas vil blive en betydelig arbejdsgiver, hvis han som ønsket kan udvide sit landbrug til 800 malkekøer. 11-12 ansatte er der brug for.

Foto: Henrik Reintoft

det er blevet mere besværligt at drive landbrug.

– Teknologisk er landbruget kommet meget videre. Så nogle gange virker reglerne urimelige, siger Jaap Van Sas, der indskyder, at det samme nok gør sig gældende i Holland.

Her tænker han på sin egen udvidelse, der vil give en øget ammoniakfordampning til et nærliggende rigger på 300 gram kvælstof per hektar om året. Forvalt-

ningen i Varde Kommune indstillede derfor, at han ikke måtte udvide medmindre, der var en nul-belastning. Men et flertal i plan og teknik var ham dog bedre slindet med den begrundelse, at merbelastningen er ubetydelig.

Kun stalden

Og da han vil investere i et forsøringsanlæg, så vil den nedfældede gylle på markerne ikke afgive nær så me-

get fordampning. Det føler han ikke, han får kredit for.

– De kigger kun på fordampningen fra stalden, siger han og ryster på hovedet.

Forsuring medfører, at ammoniakken bindes bedre i gyllen, så den ikke fordamper, men bliver i jorden.

Bløgas

Selv går han meget op i et bedre miljø. Både for naturen og ikke mindst dyrene.

Jo sundere de er, jo sundere økonomi. Og i dag kører han dyrene frem og tilbage mellem hovedgården og gården ved Bramming, der ligger over otte kilometer væk.

– Det er ikke godt for dyrene. Heller ikke for arbejdsmiljøet, siger Jaap Van Sas.

Han har samtidig meldt sig under fanerne til et kommende og ønsket blogoanlæg ved Brørup. Også noget der vil nedsætte kvælstofbelastningen og især CO2-

FAKTA ■■■

LANDBRUGET

■ I dag har familien Van Sas to gårde med alt 450 malkekøer og lge som mange ungdyr.

Den ene gård ligger ved Bramming godt otte kilometer borte.

Her er der ungdyr. I alt har familien 300 hektar under plov, hvoraf man selv ejer de 200 hektar. Den årlige mælkeproduktion er på 4.300.000 kiloliter mælk.

Ud over Ella og Jaap Van Sas er der ansat en fodermester og tre medhjælpere på gården ved Fåborg. Ægteparret ønsker at samle hele produktionen på gården ved Fåborg og samtidig udvide til 800 malkekøer og lge så mange ungdyr.

I dyreenheder er det en stigning fra 690 til 1407. I forbindelse med den ønskede udvidelse skal der ansættes fem til seks nye medarbejdere.

udledningen.

800 er ikke meget

Han forventer, at der går mellem to og tre år, inden alle tilladelse er på plads, så han kan udvide bedriften. Vel at mærke hvis han kan låne pengene. Adspurg om, hvorfor landbruget skal være så stort, svarer han:

– På verdensplan er 800 køer ikke meget. Vi skal producere mælken så billigt, at vi kan konkurrere.

Tendensen: Kvæglandbrugene bliver gennemsnitligt større og større hvert år

Af Benny Baagø
Tlf. 7211 4384, beb@jv.dk

Tal fra Danmarks Statistik

viser, at kvæglandbrugene bliver større. I 2006 var der i Sydjylland 473.335 køer fordelt på 3965 bedrifter. I

2009 var der blevet 20.000 flere køer, men antallet af bedrifter var faldet til 3142. Tendensen er den samme,

hvis man kun kigger på malkekøer. I 2006 var 102 malkekøer per bedrift, i 2009 var der 142. Altså cirka 40

procent flere malkekøer per bedrift i løbet af kun fire år. Det er ikke muligt aflæse, om der er sket en stigning af

de helt store gårde. Men antallet af bedrifter med over 100 køer er steget fra 929 i 2006 til 945 i 2009.

Landbruget har endnu ikke bidraget meget

LUFTBÅREN: De seneste 20 år er kvælstofsnedfaldet faldet fra cirka 22 kilo per hektar til 15 kilo på landsplan. Et fald som landbruget ikke har stor del i.

MILJØ: Siden den første vandmiljøplan så dagens lys i 1987 har landbruget nedsat udledningen af kvælstof og fosfor betragteligt fra markerne til de marine miljø. Men når der ses på det luftbårne kvælstof, så har landbruget ikke ret stor del i faldet på 22 kilo per hektar for 20 år siden til cirka fem kilo per hektar i dag på landsplan.

Røgensere i skorstenene og katalysatorer på biler har den største betydning, siger seniorrådgivning og civilingeniør Jesper Bak fra afdelingen Terrestrisk Økologi, Danmarks Miljøundersøgelser på Aarhus Universitet.

Stiger igen

Han fortæller, at tendensen er, at nedfaldet af kvælstof falder. Men ikke til ti kilo, som mange taler om. For der er slet ikke indgået nogle nye internationale aftaler, der kan nedbringe forureningen til de 10 kilo.

Hvis vi fortsætter ud fra de gældende aftaler, så stiger det igen, siger Jesper Bak, der deltager i de internationale forhandlinger.

Usikkerhed

Fra landbruget stilles der ofte spørgsmål til tælgrensene for forskellige naturtyper. Blandt andet miljøkonsulent Peder Chr. Thomsen fra Jysk Landbrugsrådgivning. Han behandler landbrugsudvidelsen på et

kvægbrug ved Fåborg, der ønsker at udvide fra godt 400 malkekøer til 800 malkekøer. Her vil udvidelsen betyde en merbelastning på 300 gram kvælstof per hektar per år til et nærliggende rigkær.

Grunden til, at vi reagerer, er, at der er så lidt i forhold til tælgrensens på 15 kilo. Og der er en usikkerhed på fem kilo, påpeger Peder Chr. Thomsen.

Men ifølge Jesper Bak er der ikke tale om en usikkerhedsfaktor på fem kilo. Der er tale om et interval, hvor specifikke naturtyper rammes. Et sted kan en blomstertype måske overleve et nedfald på 20 kilo per hektar, mens den samme type et andet sted kun kan overleve et nedfald på 10 kilo per hektar. For jordbundstypen har også betydning.

I den konkrete sag fra Fåborg vil en øget merbelastning på 300 gram per hektar næppe kunne måles og ses i rigkæret på kort sigt.

Det, der sker, er, at kvælstoffet akkumuleres over år. Og hvis alle landbrug får tilladelse i området, så hæver man belastningsniveauet, siger Jesper Bak.

Og da der er tale om ammoniakfordampning, giver det i høj grad mening at regulere det lokalt og ikke kun internationalt.

For ammoniak rejser typisk ikke så langt i luften, siger Jesper Bak.

Økologisk Råd følger landbrugsudvidelse

MILJØ: Selv om Det Økologiske Råd endnu ikke har modtaget den foreløbige afgørelse om tilladelse til øget ammoniakbelastning fra et landbrug, så har det allerede fokus på sagen.

Hvis kvæglandbrug ved Fåborg udvider bedriften fra godt 400 malkekøer til 800, vil det give et øget nedfald af kvælstof med 300 gram per hektar per år til et nærliggende rigkær.

Det er et kæmpe brug, som ligger ved et meget følsomt naturområde, siger cand. scienti og landbrugsfaglig medarbejder Hans

Nielsen fra Det Økologiske Råd.

Det Økologiske Råd har sammen med Danmarks Naturfredningsforening gang på gang fået ret i sine klager over kommunernes miljøgodkendelser efter den nye husdyrlov fra 1. januar 2007.

Det er helt sikkert en sag, vi vil følge og kigge på, siger Hans Nielsen.

Han fortæller i øvrigt, at der generelt ikke er noget at lave, da der næsten ikke gives miljøgodkendelser til større landbrugsudvidelser for øjeblikket.

Sydvestjysk Modeljernbaneklub Ølgod med formand Jan Kaspersen holder åbent hus tre søndage for at trække flere medlemmer til. Foto: Henrik Dons Christensen

Modeljernbaneklub vil udvide i plads og medlemmer

ÅBENT HUS: Sydvestjysk Modeljernbaneklub har ti medlemmer, men vil gerne have flere. Det bliver der arbejdet på, samtidig med at klubben vil bygge ud.

Af Dorthe Knudsen
Tlf. 7211 4386, dkn@jv.dk

Der er kælet for detaljerne i det landskab, medlemmerne bygger op. Der er sten ved sporene, som sirligt er limet på.

Foto: Henrik Dons Christensen

KRUSBJERG: Det er 13. august 1959, når man træder ind i Sydvestjysk Modeljernbaneklub Ølgods lokaler i Krusbjerg. Dengang der stadig var dampkørsel og kongekrone på materiellet. Ansager Station ligger der, og Søvigssund og Nørre Nebel sammen med de andre.

Alt sammen kan man selv komme ind at se, når klubben holder åbent hus tre søndage her i februar.

Her vil formand Jan Kaspersen være parat sammen med de andre ni medlemmer. Og det er en helt verden, der åbner sig, og entu-

siasmen lyser ud af ham, når det gælder N-toget, hvordan man melder i den gamle drejeskivetelefon, at der kommer et tog, og hvordan kartoffelrækkerne er lavet af den bølgepap, der var om deres roulader.

10 medlemmer

Lige nu er der godt 100 kvadratmeter med modeltog, men det er ikke plads nok, så klubben ønsker at bygge 36 kvadratmeter til.

Vi vil gerne bygge ud for at få alle sløjferne til at hænge sammen, siger Jan Kaspersen.

Han troede egentligt, der var en byggetilladelse, men nu er der i al fald søgt igen.

Lige nu er der ti medlemmer i klubben, men de vil gerne have selskab af flere. På et tidspunkt for nogle år

siden var der 25-30 medlemmer.

Derfor holder de åbent hus, hvor de håber, at andre bliver bidt af interessen.

Selv er Jan Kaspersen vokset op tæt på banen og har set damptog køre forbi.

FAKTA ■■■

ÅBENT HUS

Sker søndag den 6. februar, den 13. februar og igen den 27. februar. Det foregår fra klokken 10-16. Til dagligt mødes klubmedlemmerne mandag og torsdag aften fra klokken cirka 19 til 22.30.

KIRKETID

Søndag i Helle:	
Øse Kirke: Lesner	09.30
Næsberg Kirke:	
Lesner	14.00
Fåborg Kirke:	Ingen
Årre Kirke: Bye	10.30
Agerbæk Kirke:	
Ginnerup Vestergaard	19.00
Grimstrup Kirke:	Ingen
Rousthøje Kirke: Bye	09.00
Starup Kirke:	
Jørgensen	10.30
Søndag i Ølgod:	
Hodde Kirke:	
Bom Nielsen	10.30

Tistrup Kirke:	
Bom Nielsen	09.00
Ansager Kirke:	
Brusen	10.30
Stenderup Kirke:	
Gjelstrup	10.30
Skovlund Kirke:	
Gjelstrup	09.00
Ølgod Kirke: Buelund	10.30
Bejsnap Kirke:	
Vestager	10.30
Strellev Kirke:	
Buelund	10.00
Ølgod Kirke:	
Ølgod Valgmønstret	10.45

Jobzonen.dk
find jobbet du fortjener

KOM OG SE SVALEREDEN

Vi har børn fra 3-10 år opdelt i børnehaver og fritidsordning

Tirsdag d. 8. februar

Kl. 18-19 vil der være mulighed for at se hele institutionen.

Kl. 19 kan man høre foredrag ved Anny Iversen, som fortæller om sin institution lidt udenfor Silkeborg.

Alle er velkomne denne aften, hvor Svalereden er vært ved en kop kaffe. Agersnapvej 1, 6800 Ølgod